

Slavní athlétai

Naxos 6. st. př. n. l.

Kuros 5. st. př. n. l.

Kuros 5. st. př. n. l.

Pompej 1. st. př. n. l.

1. st. př. n. l.

1. st. př. n. l.

1790-240

210

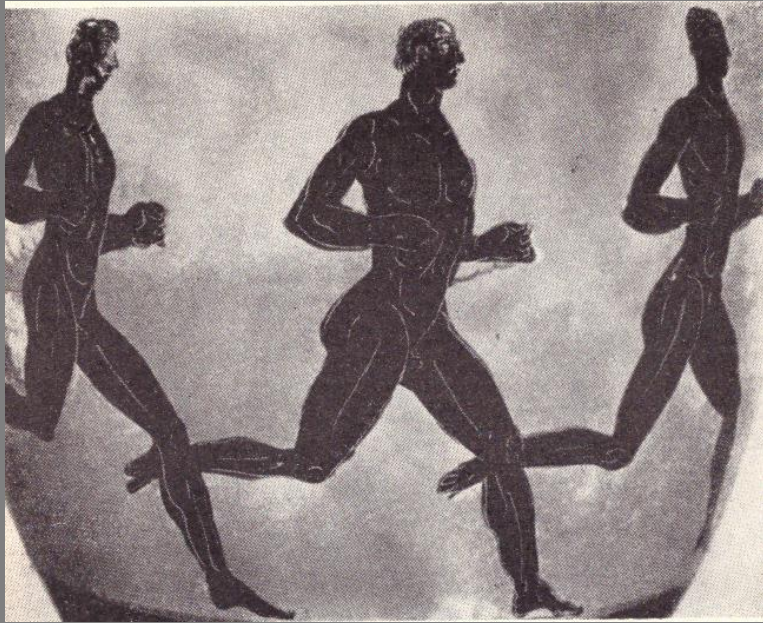
245-240

240-230

230-220

220-210

Běžci

Koroibos z Élidy

- 776 BC/ 1. OH
- **kuchař/aristokrat**
- *dromos*
- **pověst**
  - běs **Poiny** (Pomsty) či **Kéry** (Zhouby) – Argos, Apollón
  - Delfy
  - převzetí kletby – trojnožka
  - Tripodiskos u Megary – chrám, smrt

*„Já, pomník společný Megarským a Inachidům (Argejští),
vznikl jsem, abych odčinil Psamathy ztrátu.*

*Jsem Kéra, náhrobku strážkyně. Zabil mne Koroibos,
jenž tady, v souvislosti s trojnožkou, pode mnou leží.*

*Delfická věštba to určila, abych byla náhrobkem
mladičké nevěstě boha a svědčila o tom.“*

Polychares z Messénie

- 765 BC/ 4. OH
- *dromos*
- stáda dobytka – Euaifnos ze Sparty
– krádež, zabití syna – Laked. ....
- 1. MV

Oibotás z Paleie/Dymé

- 756 BC/ 6. OH
- **achájský** běžec (*dromos*)
- nedocenění – **kletba** – Delfy
*„Oibótas, Oiniův syn, rychlý běh vyhrál Achájů
vlast tím i Paleiu proslavil.“*
- **oběť** Oibótovi

Orsippos/Orhippos z Megary

- 720 BC/ 15. OH
- *dromos*
- **nahota** – **Akanthos** (*dolichos*, 1. Spartán na OH, poprvé i *dolichos*)
- *stratégos* (**Korinth**)

„Mužnému Orhippu Megarští zřídili významný památník, poslušni delfické věštby.

*Svobodné otčině rozšířil hranice,
významně omeziv území nepřátel.*

Byl mezi Helény poprvé ověnčen v Olympii nahý, když předtím nosili zástěrku v běhu.“

Fanás z Messénie

- 684 či 676 BC/ 24. či 26. OH
- *dolichos*
- **emigrant**/nedotčené území??
- Tělesná stráž Aristomena
- **boje** se Spartou
  - Kančí mohyla
  - Velký příkop – smrt

Chionis ze Sparty

- poprvé na 28. OH
- *dromos* (4 OH), *diaulos* (3 poslední OH)
- asi i *pentathlon*

„Chionis ze Sparty zvítězil v běhu na jeden stadión, dovedl také skočit do dálky dvaapadesát stop.“

- 1 OS = 32,04 cm, 52 stop = 16,60 m.
- Rekord

- dobývání severoafrického pobřeží
- Dieta
- zakládání dórské kolonie Kyrény
- socha (po 200 letech Myrón)

Astylos z Krotónu – Syrakús

- 488 př. Kr./ 73. OH
- **3x δρόμος a διάυλος,**
- 75. OH **όπλείτης ??** (PO) – triastés ??
- od 74. OH **Syrakúsy/Gela** (tyran **Gelon**)
- **robouření**
  - socha (Pythagorás)
  - dům

Kylón z Athén

- 640 př. Kr./ 35. OH
- *diaulos*
- Aristokrat
- pokus o převrat (eupatridové)
- svatyně – lest, rouhání – Sparta

Fanas z Pellény

- 67. OH
- *dromos, diaulos a hoplítodromos*
- *triastés,*
- totéž až za 348 let běžec Leonidas
  - vzhledem k množství sprinterských rozběhů nebude ani v současnosti možné toto zopakovat.

Ladas ze Sparty

- *dolichos*
- 76., 80., či 85 OH
- lehkost kroku, stopy

*„Ladas tak stadión proběhl, či spíše prolét,
že není pro rychlost úžasnou slov;
ještě zní v uších klepnutí závory, když Ladas už
po věnci natáh' dlaň v posledním odrazu.“*

- smrt
- silnice mezi Beleinou a Spartou, asi 1,5 hodiny od Sparty
  - 60 stadií, necelých 10 km
- památník – mladí Sparťané
- Myrón, nejlepší dílo

*„Naplněn touhou být nejlepší, na retech s výdechem,
jenž tušíš vyvěrat až z hrudi hlubiny,
tak pádí k věnci ten bronz, jak by chtěl opustit
podstavec, s uměním předstihnout vítr.“*

*„Jak živý běžíš tu, Lado, svůj závod
na hrotech prstů, rychlejší větru a nezdolný v dechu.
Tak v kov tě zachytil Myrón, pootevřená ústa,
i tělo, jak po věnci z Písy už dychtí.“*

*„As you were in life, Ladas, flying before
wind-foot Thymos,
barely touching the ground with
the tips of your toes,
just so did Myron cast you in bronze,
engraving all over your body
expectation of the crown of Pisa.
He is full of hope, with the breath on
the tips of his lips
blowing from within his hollow ribs;
bronze read to jump
out for the crown – the base cannot
hold it back;
art swifter than the wind.“*
(Miller, 2004, p. 231).

Filippides (Feidippides)

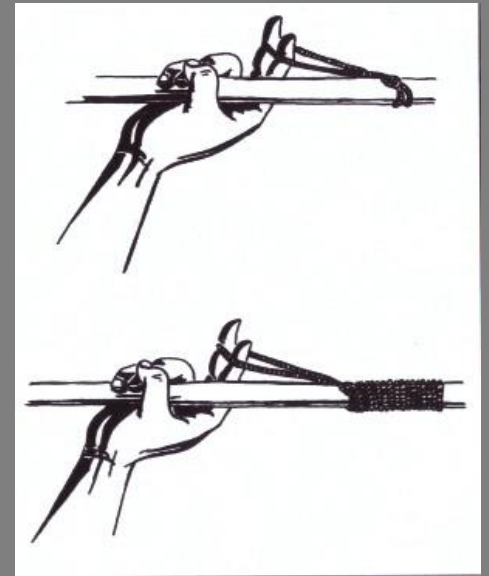
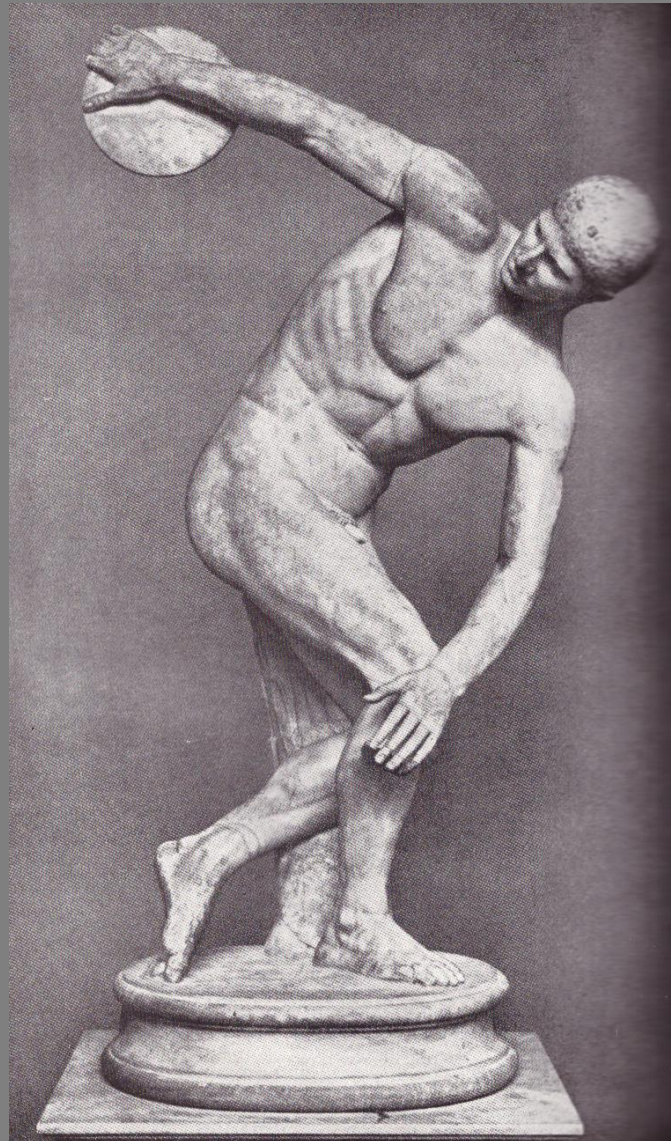
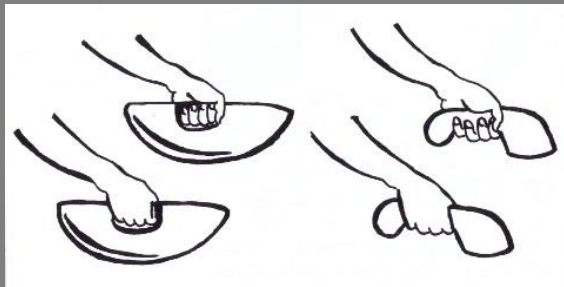
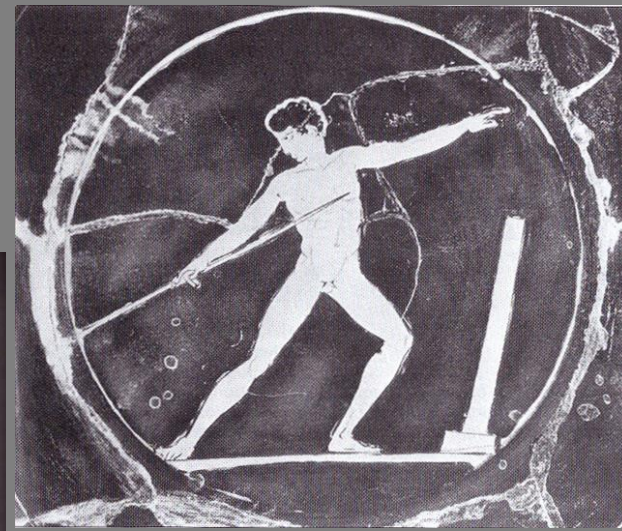
- „marathónský běžec“??
  - Diomedón/Diomedés, Erchius, Euklés, Tersippus
- Sparta
  - 246 kilometrů za 48 hodin!
- kudy?
- *níké* či *neníkékamen*

Damiskos z Messénie

- 368 BC/ 103. OH
- *δρόμος* dorostenců
- 12 let
- obnovená **Messénie**
- *pentathlon* mužů v Nemeji a na Isthmu

pentathlon

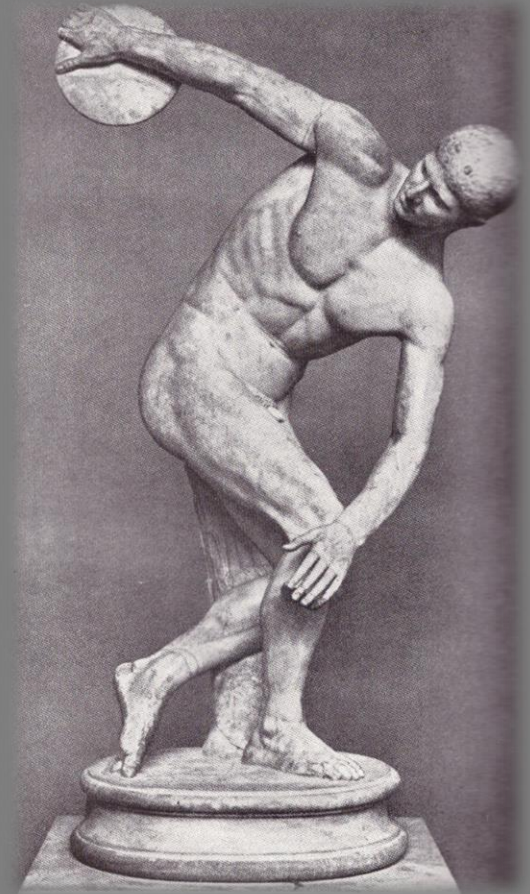

Eurybatés z Argu

- vítěz v **Nemeji** v cyklu 65. OH (520 př. Kr.)
- pětiboj
- velitel pomocné výpravy 1000 bojovníků do **Aigíny** proti Athénám
  - zabil 3 Ath.
  - X **Sófanos** (*aristeia* u Platají), smrt v boji

Xenofóntos z Korintu

- 79. OH/ r. 476 př. Kr.
- *pentathlon, dromos*
- Aristokrat
- Pindaros
- Diskobolos ??

Fayllos z Krotónu

- **3x** pýthijské hry
- **Salamína** (lod', posádka)
- žák **Milóna**
- podstavec sochy:

*„Pětapadesát stop do dálky přeskočil Fayllos,
v disku pak do sta mu jenom pět chybělo.“*

- **DS** (29,66 cm) – 16,31 dálka + 28,72 disk
- **X Flegyas** přehodil Alfeios (50-60 m)
– problematika váha **disku** (1,26-5,7 kg)

Stomios z Eleje

- 102. OH + 3x Nemeje
- **velitel** Elejských v Epamen. tažení proti Sikyonu
- velitele Sik. zabil v souboji

- **Lampis ze Sparty**
  - první vítěz pětiboje
- **Filombrotos ze Sparty**
  - 4 vítězství za sebou
- **Eutelidás ze Sparty**
  - jediný vítěz v pětiboji dorostenců
- **Akmatidos ze Sparty**
  - 70. hry, r. 500 př. Kr.
- **Ikkos z Tarentu**
  - 84. hry, r. 444 př. Kr.

Pygmé

Tísandros z Naxu

- 60. OH/ 540 BC --- 4x OH, 4x PH
- Milónův současník
- nejúspěšnější boxer všech dob
- Plavání

Glaukos z Karystu

- 65. OH, Delfy + 8x IH + 8x NH
- „**Boxer od pluhu**“
  - ruku používal jako kladivo při práci s pluhem
  - „*Synu, bij jako do pluhu!*“ x Tísias
- padl v bitvě s **Gelónem** ze Syrakús
- **ostrov** v Egejském moři Glaukos

Euthýmos z Loker

- 484 př. Kr./ 74. OH, celkem 3x OH, ne za sebou
- *πυγμή*
- Theagenés
- Pýthagorás
- nej. po Tísandrovi
- **démon** (Lykos)
  - Odysseův námořník
  - Temesa na Sicílii
  - dívka – duch
  - chrám + žena (Euth.)

Satyros z Élidy

- 103. OH/ 368 BC
  - celkem **2x**
  - **2x** PH
  - **2x** NH
- vážený rod
- živobytí
- **Silanion**

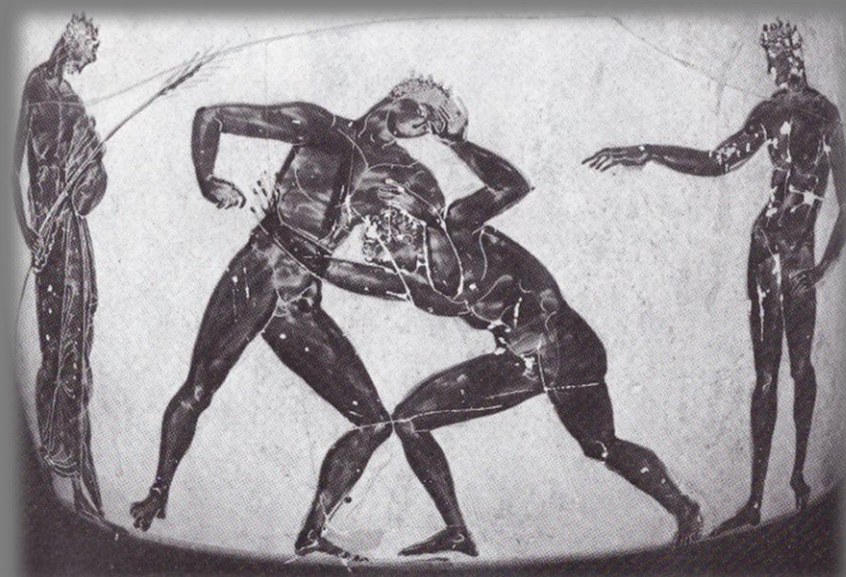
Dióxiippos/Dexiippos z Athén

- 336 př. Kr./ 111. OH
- *πυγμή*
- *ἀκονίτι*
- **tažení** Alexandra Velikého, přítel
- *somatophylakés??*
- **slečna** v průvodu – Diogenes ze Sinopy
- **zmínky**
  - Diodórus Sicilský, Quint. Curtius Rufus, Aeliánus
- jako Řek se vzájemně nesnášel s Makedoňany
  - incident na slavnosti (Korrhages) – kyj x výzbroj
  - sebevražda (přízeň, krádež??)

Palé

Hipposthenes a Hetoimokles ze Sparty

- otec a syn
- **Hipposthenes**
  - 1. vítězem zápasu na OH **mládeže** (38. OH)
  - mezi muži **5 věnců** vítězů
  - ve Spartě památník, uctíván jako héros
- syn **Hetoimokles**
  - **5 věnců** vítězů

Milón z Krotónu

- 60. OH/ 540 BC mezi mládeží (14 let) + **6x** mezi muži, na jeho 8. OH finále (Tímasitheos)
- 6x **periodoníkés** 9x Nemea, 10x Isthmos, 7x Delfy
- filosof **Pýthagorás**
- pythagorejec, *Fysika*
- „Král zápasníků“
- **Socha** (Krotóňan Dameás), **Simónidés**:

*„Krásná je socha zde krásného Milóna, jenž kdysi v Píse
Sedmkrát v zápase vyhrál, aniž by klesl na koleno.“*

- boje se **Sybaris**, Héraklés
- řada **pověstí**:
  - struna
  - povalení z disku
  - malíček
  - býk a stadion
  - býček
  - jablko
  - strop
  - socha
  - soutěž v síle
  - denně: **9 kilo chleba, 9 kilo masa a skoro 10 litrů vína** (57 000 kalorií každý den)

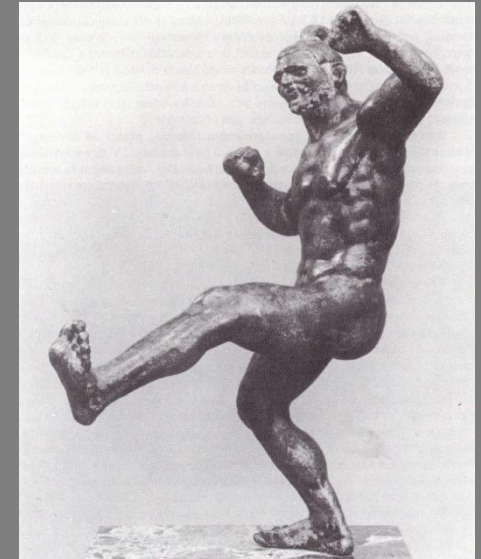
- ***Kalokagathia***
- **žák** pětibojař Fayllos z Krotónu
- David Potter (2011, p. 84) napsal, že Milónův **styl** se zdál být založena na jeho ohromné síle a schopnosti „tělem udeřit“ soupeře.
- lékař **Démokédes** (Dáreios I.) Milónovu dcera
- **kněz** Héřina chrámu
- X zápasníci Rus Alexander **Karelin** a po Londýnských OH v roce 2012 i Uzbek Artur **Taymazov** oba se třemi zlatými medailemi či boxeři Maďar László **Papp** a Kubánci Teofilo **Stevenson** a Felix **Savón**, všichni též se **třemi** zlatými medailemi
- **Smrt ...**

Pankration

Lygdamis ze Syrakús

- 648 př. Kr./ 33. OH (zavedení)
- 34.-35. OH vítěze neznáme
- připomínal **Hérakla**
  - **600** stop
- stykem s **Etrusky**
  - pohřební hry nad mohylami králů

Frynón z Athén

- 636 př. Kr./ 36. OH
- **2x** (+ *pentathlon??*)
- v čele výpravy do MA
  - X **Pittakos**
    - síť, trojzubec, krátký nůž
    - zamotal a ubil F.
    - půda („mít stejně je víc než mít hodně“)
    - v čele obce
  - X **Alkaios** – štít

Arrhachión z Figalie

- Arrhachión (či Arrhichión)
- 52., 53. a 54. OH
- 54. hry (564 př. Kr.) zemřel (1. v Olympii)
- finále, dušení
- Arrhachión se chtěl už vzdát, ale v tom uslyšel slova (Fryxiás):

„Jaký to krásný rubáš, takový se v Olympii neodříká.“

- pomník a na agoře
- ve Figalii kamenná socha s mírně nakročenýma nohama a spuštěnýma rukama k bokům

„In the final bout, Arrhachion's opponent, having already a grip around his waist, thought to kill him and put an arm around his neck to choke off his breath. At the same time he slipped his legs through Arrhachion's groin and wound his feet inside Arrhachion's knees, pulling back until the sleep of death began to creep over Arrhachion's senses. But Arrhachion was not done yet, for as his opponent began to relax the pressure of his legs, Arrhachion kicked away his own right foot and fell heavily to the left, holding his opponent at the groin with his left knee still holding his opponent's foot firmly. So violent was the fall that the opponent's left ankle was wrenched from his socket. The man strangling Arrhachion ... signaled with his hand that he gave up.“
(Miller, 2004, p. 59).

Tímasitheos z Delf (Krotónu?)

- 66. OH *pankration*
- 67. OH *pankration* + *palé* (Milón)
- velitel vojsk **Isagora** (x **Kleisthenés**)
- 507 BC athénská **pokladna**
- popraven

Theágenes z Thasu

*„Ten, kdo chce, může
k prospěchu osobnímu, svých
dětí i své ženy
nabídnout Theágenovi dar.
Obětující Theágenovi
darují aparché
v hodnotě pouhého obolu.“*

- 75. OH/ 480 BC (*pygmé*)
- **2x pygmé, 2x pankration, 2x periodonikés**
- **největší počet vítězství**
  - 2x OH, 3x Delfy, 9x Nemea, 10x Isthmos
  - dohromady 1200 (či 1400) věnců z **pygmé** a **pankratia**
  - v thésalské Fthíi i **dolichos**
- porazil **Euthýma** z Loker, ale **akoniti** prohrál *pankration* – **pokuta** 1 talent + 1 talent za závist
  - další hry jen *pankration*
- označen jako „*znamení bůh*“
- v 9 letech – socha boha – smrt, stařík
- pověsti – mnoho poutníků
- socha v Thasu – **bičování** --- soud, neúroda
- socha – **léčitelství**

Púlydamas ze Skottúsy

- 408 př. Kr./ 93. OH
- zardousil **Iva** pod Olympem
- zadržel jednou **vůz**
- **nohy** zvířeti
- Dáreios – 3 **Nesmrtelní**
- zahynul v **hospodě** – trámy
- **Lyssipos**

Promachos z Pellény

- 94. OH (2x NH, 3x IH ??)
- porazil **Púlydáma**
  - neuznané Púlydamovo odvolání *hellanodikům*
- trenér – **dívka**
- vyznamenal se v boji s **Korinthem**

Sóstratos ze Sikyónu

- 103., 104., 105. OH, 2x PH, 12x z N a IH
- **Akrochersités**, Lamač prstů
- **živobytí**

*„Mnohé jsi, Sikyóňane rodem, Sósistratův
synu Sóstrate, překrásné věnce z olivy
v pankratiu dobyl: tři v Olympii,
dva v Pýthu, s dvanácti věnci z Isthmu a Nemey.
- Počet těch dalších je nesnadné –
- když soky nutil jsi vymknutím prstů se vzdát.“*

Diagorovci z Rhodu

- **Diagorás** (VS s. 166-167)
  - zemřel na stadionu
  - 79. OH, *pygmé*

- synové:

- **Dámagétos**

- 82., 83. OH *pankration*

- **Akúsiláos**

- 83. OH *pygmé*

- **Dórieus** (VS s. 168)

- 87., 88., 89. OH (432-424 BC)
- pomoc Spartě, zajat, námořníci

- vnukové:

- **Euklés**

- 96. OH, *pygmé*

- **Peisirrhodos**

- matka **Ferenika/ Aristopateira**
- *pygmé*
- s Dórieem protidemokratické hnutí
  - --- **Thúrioi** (x Athény)

migrace *athlétai*

- **Antipatros z Miléty**
  - *pygmé* dorostenců
  - 392 př. Kr./ 97. OH
  - snaha uplatit otce Kleinopatra – Syrakusy (**Dionýsios I.**)
  - Polykleitos
- **Dikón z Kaulónie/Syrakúsy**
- **Dóreios z Rhodu – Thúrioi**
- **Sotades z Knósu – Efesu**
  - 2 vítězství prodal Efesu – vypovězen
- **Ergotelés z Knósu – Himéra (476 BC)**
  - *dolichos, diaulos, 2x periodonikés*
  - povstalec

*„I kdyby vzpoura v rozvráceném městě
nebyla vzala tobě rodný Knósos.*

*Teď, Ergotele, hle, máš olympijský věnec,
dvě výhry z Pýthu a z isthmijských her!“*

Ženy

- **Atalanté**
- **Chlóris** (1 z Niobiných dcer)
- **Héra z Gyaru**

*„Héru z Gyaru, tu běžkyni mrštnou,
Jsem vyučila...“ (Sapfó)*

- **Kyniska ze Sparty**
- **Euryleónis ze Sparty**
  - *Hippodrom* – dvojspřeží koní
  - 368 př. Kr./ 103. OH
- **Belistiché**
  - 264 př. Kr./ 129. OH
  - dvojspřeží hříbat
  - milenka Ptolemaia II. Filadelfa

Kyniska ze Sparty

- Kyniska („Štěně“, „Fenka“)
- **podstavec** sochy:

„Králové slavné Sparty jsou otcové moji a bratři.

*Kyniska, vítězná vozem a rychlými nohami ořů,
postavit dala tu sochu. Mně jedině – mohu to říci –
ze všech helénských žen takový věnec byl přán.
Apelleás, syn Kallikleův, ji vytvořil“ (Nejstarší řecká
lyrika, 1981, 363)*